

EVOLUȚIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI FARMACEUTIC SUPERIOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA LA 50 ANI DE LA FONDAREA FACULTĂȚII DE FARMACIE

EVOLUTION OF HIGH PHARMACEUTICAL EDUCATION IN REPUBLIC OF MOLDOVA SINCE 50 YEARS FROM THE FOUNDATION OF PHARMACY FACULTY

Nicolae Ciobanu, Vladimir Safta, Livia Uncu, Vladimir Valica, Eugen Diug, Mihail Brumărel, Anatolie Nistreanu, Veaceslav Gonciar, Constantin Cheptănanu

Facultatea Farmacie, IP Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Republica Moldova

Introducere

Până la fondarea în a. 1964 a Facultății de Farmacie a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (ISMC), asigurarea Republicii Moldova (RSSM) cu cadre ce posedau studii superioare în farmacie (provizori), se baza pe sprijinul acordat de instituțiile respective din diverse orașe ale Ucrainei (Odesa, Harcov, Lvov, Zaporojie) și Estoniei (Tartu). Numărul farmaciștilor cu studii superioare era cu mult sub limita necesităților minime. Astfel, până la încadrarea în lucru a absolvenților primei promoții de farmaciști pregătiți la Facultatea de Farmacie a ISMC, în Republica Moldova, la 10 mii populație reveneau doar 0,35 farmaciști cu studii superioare.

Ideea fondării Facultății de Farmacie în cadrul ISMC îi aparține ilustrului martir și fiu al neamului, profesorului universitar **Nicolae Testemițanu**. Iată ce spunea despre

această decizie a lui Testemițanu Patriarhul farmaciei moldave profesorul universitar Vasile Procopișin: „fiind rector al ISMC (aa.1959 – 1963), Nicolai Andreevici a promovat insistent ideea sa fundamentală: Moldova trebuie de sine stătător să – și pregătească cadrele sale de medici și farmaciști la toate specialitățile.” Ca rezultat al acestei idei, în a.1994 (pe atunci N.Testemițanu ocupa funcția de ministru al sănătății) se fondeaza Facultatea de Farmacie a ISMC.

Prima înmatriculare la facultate a avut loc în baza Ordinului rectorului ISMC (Dl.profesor universitar Vasile Anestiadi) nr.137 din 22 august 1964; au fost înmatriculați 50 studenți.

Primele planuri de studii pentru specialitatea „Farmacie” au fost cele emise în mod centralizat la Moscova. Blocul disciplinelor de *profil general* includea: fizica, matematica, chimia neorganică, chimia organică, chimia fizică și coloidală, chimia analitică. Acest bloc constituia 21,3% din nu-

mărul total de ore academice. Un alt bloc, cel al disciplinelor *umanistice și socio-economice* includea: istoria statului, filozofia, economia politică, ateismul științific, limba străină, limba rusă, limba latină, instruirea militară și educația fizică, alcătuind 19,1% din orele de instruire la facultate. Cel de-al treilea bloc – al disciplinelor *medico-biologice* includea următoarele discipline: biologia, anatomia omului, biochimia, microbiologia, fiziologia, igiena și botanica, care constituiau 21,6% din orele academice. Ultimul bloc de discipline studiate era cel de *profil farmaceutic*, care includea: chimia farmaceutică, tehnologia medicamentelor (de farmacie și de uzină), farmacologia, farmacognozia, chimia toxicologică, organizarea serviciului farmaceutic, merceologia medicală și aprovizionarea medico-militară. Blocul disciplinelor profesionale alcătuia 38,0% din numărul total de ore didactice. Pe parcursul celor 4,5 ani de studii studenții facultății realizau 30 săptămâni de practică didactică și de producere. Studiile finalizau cu examene de stat la 4 discipline farmaceutice de bază: chimia farmaceutică, tehnologia medicamentelor, farmacognozie și organizarea serviciului farmaceutic.

Pe parcursul celor 50 ani de activitate facultatea a beneficiat de generații de cadre didactico-științifice, care și-au adus și continuă să-și aducă aportul în instruirea viitorilor farmaciști. Cei care au clădit fundamentul metodico-didactic al Facultății de Farmacie merită respectul generațiilor ulterioare, precum și să fie înscrși în istoria facultății. Aceștea sunt:

- *la disciplinele de profil general*: Abram Derji (1920 – 1974), Iacob Tighineanu (1939 -2012), Ion Furtună (1932 – 2003), Boris Țurcan (1934 – 1997), Petru Sârghi (1938 – 2013), precum și Vasile Ivanov, Dumitru Croitoru, Ion Șanțevoi, Grigore Budu, Aurel Volneancchi, Vasile Sârbu, Elena Revenco, Liubovi Danilina.
- *la disciplinele umanistice și socio – economice*: S.Smirnov, Boris Danilov, Dumitru Stahi, Nelea Negru, Dl Stratu, Sergiu Marin și alții.
- *la disciplinele medico – biologice*: Constantin Matcovschi, Elena Radu, Eduard Cheptea, Pavel Boțolin, Boris Perlin, Vasile Andrieș, Eugen Floca, Ștefan Plugaru, Natalia Cherdivarenco, Vasile Pascari, Vera Simonova.
- *la disciplinele farmaceutice*: Filip Babilev (1936 – 2004), Ion Trigubenco (1940 – 2008), Ion Barbăroșie (1944 – 2014), Vasile Procopișin (1934 – 2008), Gheorghe Goreanu (1942 – 2011), Tatiana Roșca (Brodicico) (1941 – 2013), precum și Valeriu Bejan, Ion Cașcaval, Elena Dimineț.

Ei au fost și continuă să fie acei, care prin muncă asiduă au creat baza activității metodico – didactice și a celei de cercetare științifică a facultății. În cea mai mare parte, baza creată de fondatorii facultății rămâne astăzi actuală și servește ca punct de reper pentru tinerele generații

Un aport enorm și deosebit în consolidarea și dezvoltarea facultății l-a adus profesorul universitar **Vasile Pro-**

Profesorul universitar V.I.Procopișin la prelegere

copișin, care a fost decanul facultății pe parcursul a 35 ani (1971 – 2006). Pe bună dreptate Domnia Sa este numit decanul tuturor farmaciștilor din Republica Moldova și Patriarhul farmaciei moldave.

În cei 50 ani de activitate Facultatea de Farmacie a pregătit 3827 specialiști – farmaciști, care actualmente lucrează în țară și peste hotare în funcții de farmaciști – tehnologi, analiticieni, clinicieni, manageri, inspectori, experți, pedagogi, cercetători, reprezentanți medicali etc.

În fig.1 este prezentată dinamica numărului de absolvenți ai Facultății de Farmacie pe decenii de activitate

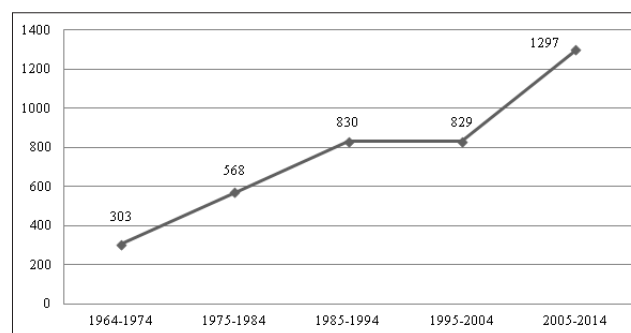

Fig.1 Dinamica numărului de absolvenți pregătiți pe parcursul a 5 decenii de activitate

(d.a.) pentru întreaga perioadă de activitate a facultății.

Datele din fig.1 denotă tendința de creștere a numărului de specialiști pregătiți la facultate pe parcursul celor 5 decenii de activitate. Creșterea în al II-lea d.a. comparativ cu primul constituie 172,1%, însă este necesar să se aplice corecție în legătură cu numărul de promoții. Pentru o comparație corectă, din al II-lea d.a. trebuie selectate doar cele 6 promoții din aa. 1979 – 1984. Această comparație rezultă cu o creștere de 128,4% – indicator ce trebuie luat în considerație pentru calculul valorii medii a timpului de creștere a numărului de absolvenți pe d.a.

Raportul dintre al III-lea d.a. și cel de-al II-lea atestă o creștere semnificativă egală cu 146,1%, iar în cel de-al IV-lea d.a. se evidențiază o neînsemnată scădere cu cca.0,12% a numărului de specialiști pregătiți. În al V-lea d.a. iarăși a avut loc o creștere semnificativă egală cu 156,4%.

Pe parcursul a 50 ani de activitate numărul studenților

pregătiți la facultate s-a majorat în medie de 2,28 ori. Începând cu a.1986 facultatea lansează specialiști farmaciști pregătiți pentru sistemele farmaceutice ale diveselor țări din Asia de Vest, Africa și Europa.

Evoluția activității didactice

Este cunoscut faptul, că menirea de bază a unei Facultăți este desfășurarea activității didactice de pregătire a specialiștilor în domeniu prin transmiterea de cunoștințe teoretice și practice integrate. Astfel, formarea de farmaciști cu o instruire farmaceutică de ansamblu, educați astfel, încât să-și însușească imperativele de ordin profesional, uman și etic ale profesiei, să fie capabili, prin cunoștințele teoretice și pregătirea practică obținută în facultate să evolueze profesional este un imperativ al Facultății.

Realizările Facultății la moment pot fi apreciate la justa valoare prin prisma acelor trepte evolutive de formare, parcurse de către cadrele didactice și studenți de-a lungul acestor 50 de ani de existență.

De la începutul fondării Facultății de Farmacie în anul 1964 studiile se efectuau în conformitate cu Programele și Planurile de învățământ aprobate de Cabinetul Metodic Central al Învățământului Medical Superior al Ministerului Sănătății al URSS, termenul de studii fiind de 4,5 ani. Disciplinele fundamentale și generale din planul de studii al specialității erau studiate la catedrele deja existente în institutul de medicină, iar disciplinele de profil farmaceutic erau predate în cadrul catedrei de Farmacologie. O mare parte din orele de studii erau destinate disciplinelor socio-umaniste în detrimentul orelor de pregătire specializată.

De-abia în anul 1970 au fost înființate 2 catedre de profil farmaceutic: 1 – Catedra Tehnologia Medicamentelor și Organizarea activității farmaceutice cu cursurile: Organizarea și economia farmaceutică; Tehnologia medicamentelor; Merceologia medicală și 2 – Catedra Chimie specială și Farmacognozie cu cursurile: Chimia farmaceutică; Chimia organică; Chimia toxicologică; Farmacognozia; Botanica. De-a lungul anilor s-au efectuat mai multe reorganizări interne ale catedrelor: în anul 1972 cursurile de Botanică și Farmacognozie sunt incluse în componența catedrei Tehnologia medicamentelor și organizare a activității farmaceutice și este formată catedra Farmacie. Catedra Chimie specială și Farmacognozie este numită Chimie farmaceutică și toxicologică.

Începând cu anul 1978 facultatea trece la termenul de studii de 5 ani. Planul de studii a fost modificat și perfectat. Primii doi ani de studii erau prevăzuți pentru disciplinele medico-biologice și chimice, iar următorii trei – consacrați disciplinelor de profil farmaceutic. Semestrul zece era destinat pentru practica de producție la tehnologia medicamentelor, organizarea și economia farmaceutică, analiza farmaceutică. Practica era efectuată la unitățile farmaceutice din republică, dar și peste hotarele ei (Kiev, Moscova, Lvov, Harkov și alte orașe ale fostei URSS). În a. 1982 a fost fondată catedra Farmacologie clinică a facultății Farmacie cu cursurile Patologie (a. II-III), Farmacologie (a. III-IV),

Farmacoterapie (a. IV-V).

În anul 1982 în componența facultății a fost deschisă farmacia didactică și de producție, menită fortificării deprinderilor practice a studenților la primirea rețetelor de la pacienți, prepararea și controlul calității medicamentelor extemporale, eliberarea medicamentelor către pacienți, activități de informare și asistență cu medicamente, alte activități practice ale farmacistului. Aceasta a fost prima farmacie didactică din fosta URSS și una dintre primele din Europa. Actualmente în baza Farmaciei Universitare studenții aplică cunoștințele teoretice în practica farmaceutică. Aceasta este amenajată și înzestrată cu utilajul necesar, dispune de cadre farmaceutice de un profesionalism înalt. Farmacia Universitară servește ca bază pentru procesul de studii, petrecerea stagiului practic de către studenți, pentru atestarea deprinderilor practice la disciplinele de profil.

În anul 1983 pe lângă catedra Farmacie este fondat Centrul informațional de calcul. Tot în același an pe teritoriul gospodăriei silvice „Codru” (satul Bursuc, raionul Nisporeni) este creat terenul experimental de cultivare a plantelor medicinale, pentru familiarizarea studenților cu tehnologiile de cultivare, culegere, uscarea și păstrarea plantelor medicinale. Acest teren includea: parcele pentru plante medicinale, dendrariu, lot pentru cultivarea unor specii de plante în masă cu ulterioara lor distribuție, uscătorie specializată. Pe parcursul anilor au fost introduse în cultură peste 100 specii de plante medicinale autohtone și din flora altor țări, s-au construit căsuțe de locuit pentru studenți, ospătărie. În a. 1992 prin dispoziția Guvernului RM, terenul a fost transmis mănăstirii Hâncu, și doar în anul 2002, conform Hotărârii Guvernului RM Nr. 1071 din 15 august 2002, Universității i s-a atribuit un teren de 4,79 ha pe teritoriul primăriei com. Bardar, raionul Ialoveni pentru organizarea Centrului de cultivare a plantelor medicinale. Actualmente colecția de plante medicinale din cadrul centrului ocupă 2,6 ha și include peste 200 specii, forme și soiuri (plante anuale, bienale, erbacee perene, tufări și arbori) – reprezentanți ai florei spontane din Moldova și alte zone floristice. Restul teritoriului este ocupat cu plante medicinale, destinate prelucrării lor și investigațiilor științifice. Aici studenții petrec practica de vară la botanica farmaceutică și farmacognozie, sunt cultivate specii de plante destinate pentru cercetări științifice.

În anul 1984 catedra Farmacie a fost reorganizată în 2 catedre: Organizarea și economia farmaceutică și Tehnologia medicamentelor și farmacognozie. În noiembrie 1991 a fost instituită catedra Farmacognozie și botanică farmaceutică.

Între anii 1986-1990 Facultatea Farmacie este anual gazda desfășurării turului III al Olimpiadei Unionale «Студент и научно-технический прогресс», specialitatea „Farmacia” a studenților facultăților de farmacie a instituțiilor de învățământ din toate republicile URSS. De menționat, că studenții de la Facultatea de Farmacie din Chișinău de fiecare dată obțineau locuri de frunte, diplome de gradul I, II și III.

Un moment deosebit și de bun augur în istoria facultății prezintă stabilirea legăturilor de prietenie și colaborare cu facultățile similare din România. Astfel, primele relații se înfiripă cu facultatea Farmacie a Universității de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa” din Iași. În a. 1990 au loc primele întâlniri ale profesorilor ieșeni cu cei de la Chișinău, iar în vara a. 1991 prima grupă de studenți ai facultății este primită la Iași, unde face cunoștință cu facultatea, sistemul farmaceutic românesc, unele întreprinderi farmaceutice, dar și cu multe și frumoase locuri istorice ale Moldovei de peste Prut. În anul următor deja facultatea din Chișinău este gazda unei grupe de studenți de la Iași. Ulterior au fost stabilite legături și relații de colaborare cu alte facultăți de farmacie din România (Cluj-Napoca, București, Târgu Mureș, Timișoara), în cadrul cărora sistematic cadrele didactice de la Facultate își perfecționează cunoștințele și realizează schimburi de experiență.

Ca rezultat al colaborărilor cu universitățile din România, din anul 2003 studenții noștri participă în Programul de mobilitate academică „Interfarma”, în cadrul căruia și facultatea noastră este gazdă pentru studenți de la facultățile din România.

O colaborare frumoasă leagă Facultatea noastră cu facultatea de Farmacie de la Academia de științe medicale din Poznan, Polonia. Începând cu anul 2006 Facultatea beneficiază de schimb de studenți la stagii practice. Din anul 2008 s-a început și colaborarea cu organizația non-guvernamentală de caritate „Farmaciști fără frontiere” Franța, care deja ne-a pus la dispoziție mai multe aparate și utilaje, absolut indispensabile pentru buna desfășurare a procesului de studii.

Ultimii ani sunt remarcabili pe plan de colaborare internațională. În baza acordului de colaborare a USMF „Nicolae Testemițanu” și Universitatea din Chapel Hill, Carolina de Nord, SUA s-a început o colaborare multilaterală a Facultății cu Școala de farmacie a acestei universități, care vizează o gamă largă de domenii de activitate, începând de la curricula universitară, metode noi de predare, stagii de practică, până la direcții de cercetare și pregătire a cadrelor didactice.

În anul 1991 la facultate sunt înmatriculați primii studenți de peste hotarele republicii. Din acest an, pe lângă studenții autohtoni și cei din republicile fostei URSS (Ucraina, Federația Rusă, Azerbaidjan, Belarus), la facultate își fac studiile cetățeni din diferite state: România, Italia, Siria, Sudan, Turcia, Israel, Palestina, Iordan, Maroc. De-a lungul anilor geografia țărilor de unde parvin studenții la studii se extinde.

Pentru a da posibilitate laboranților-farmaciști din republică să-și continue și perfecționeze studiile profesionale, în anii 1999-2005 în cadrul Facultății funcționează Secția Pregătire a farmaciștilor cu frecvență redusă.

Deși în perioada de până la Independență modelul de învățământ a fost de orientare sovietică prin organizarea sa, în conținut s-au reflectat progresele farmaciei și medicinei occidentale. Reorientarea tuturor activităților farma-

ceutice spre sistemele apusene, de structurare modernă a învățământului, precum și promovarea cadrelor didactice pe principiul competenței, au constituit ideea fundamentală în dezvoltarea de după anul 1991 a facultății. Prin strădania cadrelor didactice și a conducerii facultății din următorii ani, au fost introduse o serie de discipline fundamentale și farmaceutice noi, la baza tuturor acestor transformări stând ideea medicalizării învățământului farmaceutic, dar și orientarea către nevoile pacientului. În vederea afilierii la modelele europene de învățământ s-a introdus sistemul de credite transferabile, care deschid perspectiva unor schimburi utile între studenții facultății noastre și cei din alte centre universitare externe; de asemenea, s-a adoptat curricula europeană și s-au actualizat și modernizat atât conținutul și modul de prezentare a cursurilor, cât și a lucrărilor practice.

Astăzi Facultatea de Farmacie se supune exigențelor actelor normative aplicabile domeniului învățământului superior medical și farmaceutic, din Republica Moldova și din Uniunea Europeană, precum și celor special destinate asigurării calității în domeniu, valabile pentru USMF „Nicolae Testemițanu”.

Îndeplinirea exigențelor de calitate pentru activitatea de învățământ și cercetare este o provocare pentru Facultatea de Farmacie, pe care și-o asumă atât echipa managerială actuală, cât și întreaga ei comunitate academică: profesori, cercetători, studenți. De altfel, la nivelul întregii Universități, asigurarea calității în întreaga activitate este parte componentă a politicii manageriale, fapt dovedit de atitudinea forurilor de conducere ale Universității, de exemplu prin solicitarea evaluării și obținerea certificării ISO sau prin emiterea de către Rectorul Universității a unei Declarații referitoare la Politica privind Calitatea în Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”.

Actualmente în cadrul Facultății fac parte 5 catedre de profil farmaceutic și 2 catedre de profil general: **Farmacie Socială „Vasile Procopișin”** – include disciplinele: Istoria farmaciei și propedeutica farmaceutică; Management și legislație farmaceutică; Marketing farmaceutic); Legislație conexă activității farmaceutice; Farmacie socială; Sisteme informaționale și asistență farmaceutică; Antreprenoriat în activitatea farmaceutică; **Chimie Farmaceutică și toxicologică** – include disciplinele: Chimie farmaceutică I; Chimie farmaceutică II; Chimie toxicologică; Controlul medicamentelor; Analiza biofarmaceutică; Chimie medicală; Analize instrumentale moderne; Chimia suplimentelor alimentare și a nutrienților; Metodologia cercetării științifice farmaceutice; Chimie sanitară. **Farmacologie și Farmacie clinică** – include disciplinele: Farmacologie; Farmaco- și fitoterapie; Farmacotoxicologie; Farmacie clinică; Medicația afecțiunilor specifice. **Farmacognozie și Botanică farmaceutică** – include disciplinele: Botanică farmaceutică; Farmacognozie; Plante toxice; Ecologie și plante medicinale; Organisme modificate genetic; Tehnologii in vitro de plante medicinale. **Tehnologia medicamentelor** – include disciplinele: Tehnologie farmaceutică

I; Tehnologie farmaceutică II; Biofarmacie și farmacocinetică; Preparate homeopate, veterinare și cosmetice. **Chimie generală** – include disciplinele: Chimie generală; Chimie anorganică; Chimie organică; Chimie analitică; Chimie fizică; Chimie coloidală; Metode fizico-chimice de analiză; Chimia compușilor organici naturali; Stereoizomeria și acțiunea medicamentelor; Chimie bioorganică. **Educație fizică** – include disciplina: Educație fizică.

La Facultate există o concordanță între planul de învățământ și misiunea specialității: disciplinele fundamentale furnizează cunoștințele de bază pentru disciplinele de specialitate în domeniul farmaceutic, care asigură standardul necesar de cunoștințe pentru formarea ca farmacist; toate aceste discipline, împreună cu cele complementare, contribuie la crearea disciplinei intelectuale caracteristice profesiei de farmacist și permit evoluția cunoștințelor acestuia în funcție de progresul concepțiilor și științelor în domeniul farmaciei. Ponderea în planul de învățământ a disciplinelor obligatorii este de 54 din total 66, adică 81,82 %; a celor opționale – 12 din 66, adică 18,18 %.

Ponderea în planul de învățământ a disciplinelor generale este de 7 din 66, adică 10,61%; a celor fundamentale – 12 din 66, adică 18,18%; a celor de specialitate – 44 din 66, adică 66,66 % și a celor umaniste 3 din 66, adică 4,54%.

Este armonizat raportul dintre orele de prelegeri și cele de activități aplicative (seminarii, laboratoare, proiecte):

- ✓ nr. ore curs 1515;
- ✓ nr ore activități aplicative 4230, din care 720 sunt alocate practicii din anul V, obligatorie ca durata și nr. de ore (6 luni cu normă întreagă), conform Directivei 36/2005/CE;
- ✓ raportul nr. ore curs / nr. ore activități aplicative este 1515 / 5745, adică 2,79;
- ✓ excluzând orele de practică didactică după fiecare an de studii și practica anului V, raportul nr. ore curs / nr. ore activități aplicative este 1515 / 3150, adică 2,08. Ponderea practicii în planul de învățământ 1080 ore practică din 5745 nr. total ore, adică 18,80 %.

În procesul de studii la Facultate se realizează concordanța dintre programele analitice și planul de învățământ

după nivel, volum de cunoștințe adecvate profilului și specializării. Planurile de învățământ și programele analitice sunt adecvate specializării Farmacie și furnizează cunoștințe fundamentale, de specialitate și complementare, sub forma disciplinelor obligatorii și opționale, care conduc la formarea studenților ca farmaciști, cu disciplina intelectuală necesară pentru a profesa în toate domeniile profesionale: farmacie comunitară sau de spital, depozit de medicamente, industrie farmaceutică, laborator farmaceutic, administrație sanitară, învățământ etc. Programele analitice sunt în concordanță cu planul de învățământ, ca volum de cunoștințe, număr de ore, nivel de cunoștințe și competențe dobândite de studenți prin parcurgerea activităților didactice specifice. La Facultate există o concordanță îmbucurătoare dintre disciplinele predate și specializarea cadrelor didactice care predau:

- ✓ toate cadrele didactice dețin pregătirea de specialitate pentru disciplinele predate: astfel din 52 de cadre didactice, care activează la catedrele de profil farmaceutic, 37 sunt licențiate în farmacie, adică 71,2 %, iar 15 cadre didactice, adică 28,8 %, sunt licențiate în alte domenii ale științei, precum chimie, biologie, medicină, domenii în care predau disciplinele respective;
- ✓ toate cadrele didactice cu licența în farmacie au urmat sau urmează specializări în domeniu, în cadrul Facultăților de Farmacie din România, Ucraina, Rusia, Marea Britanie, Italia, Austria.

În fiecare an universitar studentul acumulează câte 60 credite de studiu transferabile în sistemul ECTS pentru disciplinele obligatorii și opționale.

În plan evolutiv numărul de ore didactice din planul de studii actual este bine armonizat, aceste ore fiind axate nemijlocit pe pregătirea profesională a studenților.

Programele de învățământ la disciplinele din cadrul planului de studii sunt întocmite în corespundere cu cerințele și realizările științei și practicii contemporane, fiind urmărită la toate nivelele corelația dintre discipline, excluderea dublării materialului de studii în cadrul acestora, asigurând consecutivitatea oportună optimă între pregătirea teoretică și cea practică.

Tab. 1. Programe educaționale realizate în cadrul catedrelor Facultății Farmacie

1.	Etapa universitară	<p>Anul I:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Chimia generală și anorganică ✓ Botanica farmaceutică ✓ Educație fizică <p>Anul II:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Istoria farmaciei și Propedeutica farmaceutică ✓ Chimia analitică ✓ Chimia organică ✓ Chimia fizică ✓ Chimia coloidală ✓ Chimia compușilor organici de natură vegetală și animală, (curs opțional) ✓ Ecologia și plante medicinale (curs opțional)
----	--------------------	---

		<p>Anul III:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Chimie farmaceutică I ✓ Chimia suplimentelor alimentare și a nutrienților (curs opțional) ✓ Analize instrumentale moderne (curs opțional) ✓ Metode fizico-chimice de analiză ✓ Stereoizomeria și acțiunea medicamentelor, (curs opțional) ✓ Farmacologie ✓ Farmacognozie ✓ Organisme modificate genetic (curs opțional) ✓ Tehnologie farmaceutică I <p>Anul IV:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Management și legislație farmaceutică ✓ Marketing farmaceutic ✓ Legislație conexă activității farmaceutice (curs opțional) ✓ Chimie farmaceutică II ✓ Chimia toxicologică ✓ Metodologia cercetării farmaceutice ✓ Chimie sanitară (curs opțional) ✓ Farmaco- și fitoterapie, în limbile română și rusă ✓ Medicația afecțiunilor specifice (curs opțional) în limba română ✓ Biotehnologii in vitro la plante medicinale (curs opțional) ✓ Tehnologie farmaceutică II <p>Anul V:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Sisteme informaționale și asistență farmaceutică ✓ Farmacie socială ✓ Antreprenariat în activitatea farmaceutică (curs opțional) ✓ Controlul medicamentelor ✓ Analiza biofarmaceutică ✓ Chimie medicală ✓ Farmacotoxicologie ✓ Plante toxice ✓ Biofarmacie și farmacocinetică ✓ Preparate homeopate, veterinare și cosmetice (curs opțional)
2.	etapa postuniversitară prin rezidențiat	<p>Anul I și II:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Management farmaceutic; ✓ Legislație farmaceutică; ✓ Marketing farmaceutic; ✓ Controlul medicamentului. ✓ Sinteza industrială a medicamentelor. ✓ Analiza biofarmaceutică. ✓ Toxicologie și expertiză toxicologică. ✓ Farmacologie ✓ Farmacie clinică ✓ Contribuții la studiul plantelor cu diferite principii active ✓ Culturile de țesuturi vegetale și posibilitățile de aplicare în practica farmaceutică. ✓ Elaborarea și analiza speciilor medicinale. ✓ Forme farmaceutice moderne. ✓ Substanțele auxiliare folosite la preformularea și formularea medicamentelor
3.	etapa postuniversitară prin masterat	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Management farmaceutic și farmacie socială ✓ Chimie farmaceutică și controlul medicamentelor ✓ Farmacologie și farmacologie clinică ✓ Farmacognozie ✓ Formularea și studiul formelor farmaceutice moderne obținute cu folosirea de nanotehnologii
4.	etapa formării continue	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Managementul calității serviciilor în farmaciile comunitare ✓ Activitate farmaceutică – aspecte legislative, manageriale și de marketing ✓ Actualități în analiza, controlul și standardizarea medicamentelor ✓ Relații structură – activitate a medicamentelor. Analiza biofarmaceutică ✓ Particularitățile toxicologice ale medicamentelor ✓ Farmaco- și fitoterapia afecțiunilor vitale importante ✓ Utilizarea plantelor medicinale și a fitopreparatelor autorizate în Republica Moldova. ✓ Actualități în Tehnologia farmaceutică. ✓ Biofarmacie. ✓ Forme farmaceutice moderne

În cadrul evaluării cunoștințelor studenților se utilizează un spectru larg de modalități: *evaluarea inițială*, realizată prin probe orale, scrise sau practice; *evaluarea continuă* (formativă), desfășurată pe parcursul procesului de învățământ în cadrul lecțiilor practice și la finalizarea unor capitole (totalizări, lucrări de control, seminare); *evaluarea sumativă*, realizată prin colocvii, colocvii cu notă, examene. La finele anului V se organizează Examenul de Sta de absolvire în trei etape: susținerea tezei de licență, testarea cu grilă și examenul complex oral.

Catedrele Facultății Farmacie colaborează cu farmacii și baze de producere, unde studenții petrec stagiile practice. Totodată, implicarea bazelor de producere în procesul de studii favorizează însușirea materialului și ridică nivelul de asimilare a aptitudinilor practice. Pe parcursul a 5 ani de studii sunt realizate următoarele stagii de practică: Botanică farmaceutică; Practica în farmacie (la domiciliu); Propedeutică farmaceutică; Farmacognozie; Tehnologie farmaceutică; Management și legislație farmaceutică; Stagiul practic în centrul universitar, întreprinderi producătoare de medicamente, în farmacii comunitare și de spital (6 luni).

Pentru o bună desfășurare a etapelor finale de studii, la Facultate au fost elaborate un șir de regulamente și materiale metodice: Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea Examenului de Stat de Absolvire la specialitatea 721. Farmacie, calificativul farmacist; Regulamentul cu privire la susținerea tezei de licență; Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea stagiului practic de stat la specialitatea 721. Farmacie, calificativul farmacist; Ghidul de practică pentru studenții anului V.

Anul universitar 2013-2014 este remarcat prin includerea Facultății de Farmacie în proiectul pilot de testare a modulului didactic din cadrul strategiei de Informatizare a USMF "Nicolae Testemițanu", **care s-a finalizat cu succes, fiind apreciat pozitiv, iar experiența** colaboratorilor de la facultate va fi implementată și la alte facultăți.

Realizarea imperativelor puse în fața colectivului de cadre didactice de la facultate și a studenților este imposibilă fără o bază materială adecvată. Așa cum a mai fost menționat, facultatea s-a consolidat de-a lungul timpului, astăzi devenind una asigurată și dotată din punct de vedere al spațiilor de studii, utilajului, aparaturii necesar, tehnicilor de calcul, reagenților și materialelor consumabile:

- ▲ Săli de curs: 2 săli, cu un număr total de 120 de locuri (suprafață de 1,03 m²/loc), toate dotate cu videoproiector, retroproiector, ecran de proiecție, acces Internet, mobilier adecvat.
- ▲ Săli de calculatoare în incinta bibliotecii Infomedica, blocul de studii nr.2: 2 săli dotate cu calculatoare și acces la Internet, cu un număr de 90-120 locuri.
- ▲ Laboratoare: 23 săli cu o suprafață totală de 1017,25 m², ce asigură, în medie, o suprafață de 3,61 m²/student. Sălile de lucrări sunt prevăzute cu mobilier adecvat, cu surse de curent, apă, instalații de exhaustare conform cerințelor specifice laboratoarelor de

profil, unele dintre ele fiind în proces de renovare și reutilare. Dotarea laboratoarelor corespunde cerințelor actuale de formare și permite realizarea tuturor activităților prevăzute în curriculum, majoritatea echipamentelor fiind achiziționate în ultimii ani. În multe laboratoare există și calculatoare cu acces la Internet și se utilizează metode moderne de învățare cu ajutorul unor programe software specifice. În blocul de studii nr.2 a fost realizată reparația, grație străduinței și implicării conducerii universității.

- ▲ Bibliotecă (fond de carte și periodice, mijloace de informare și accesare, săli de lectură): Biblioteca Universității dispune de un important fond de carte, numărul titlurilor din domeniul farmaceutic și domenii conexe (chimie, fizică, matematică, biologie) fiind de peste 7000 de titluri. În plus, bibliotecile catedrelor dispun de volume de specialitate achiziționate din fonduri proprii ale catedrelor sau din granturi de cercetare, dar și proprietate personală a cadrelor didactice sau editate de acestea, la care studenții au acces în timpul activităților didactice sau în afara acestora. Atât studenții cât și cadrele didactice au acces, prin bazele de date la cele mai importante reviste din domeniul farmaceutic recunoscute la nivel internațional. Studenții pot consulta materialele documentare în sălile de lectură din sediile bibliotecii, una din săli fiind utilizată preponderent de studenții Facultății de Farmacie, deoarece se află în blocul nr.2.

O deosebită importanță în realizarea eficientă a procesului de studii o are Farmacia Universitară și Centrul de cultivare a plantelor medicinale.

Planurile de învățământ la Facultatea de Farmacie, reglementată sectorial în cadrul UE, cu durata studiilor de cinci ani cuprinde toate disciplinele obligatorii și opționale în conformitate cu normele Uniunii Europene în domeniu. Un interes deosebit s-a acordat echilibrării ponderii disciplinelor cu profil chimic și a celor cu profil biomedical, precum și raportului între disciplinele fundamentale și cele de specialitate, în vederea atingerii competențelor generale și profesionale necesare exercitării profesiei. A fost modernizat întreg sistemul de evaluare, astfel încât evaluarea studenților la examene se face pe bază de teste grilă și răspuns oral. Baza de date actualizată conform programei analitice a fiecărei discipline, este, de asemenea, la dispoziția studenților pe paginile de Internet a catedrelor. Practica de specialitate a studenților anului final se desfășoară în farmacii autorizate pe baza unui contract încheiat între Facultatea de Farmacie și bazele de practică și a unei Programe analitice adecvate la conținut și corespunzătoare la numărul de ore. Lucrările de licență ale studenților se elaborează sub îndrumarea cadrelor didactice, doctori în științe. Studenții bugetați cu domiciliul în alte localități au asigurată cazarea în cămine moderne, aproape de sediul facultății. 99% dintre absolvenți sunt încadrați ca farmaciști, piața muncii asigurând exercitarea profesiei pentru care s-au specializat.

Studentii Facultății de Farmacie

Discutând despre facultate, despre realizări, planuri și programe de studii, despre cadre didactice, asigurarea cu materiale didactice și utilaj, despre aule și laboratoare dotate cu cele necesare procesului de studii, de fapt se relevă importanța acelor, care beneficiază de toate acestea – **studentii facultății**, care au fost și sunt buni și foarte buni, ingenioși, capabili și responsabili în marea lor majoritate, și care au dus faima Facultății în toate colțurile lumii.

La Facultatea de Farmacie promovabilitatea studenților a fost întotdeauna peste 95%. Reușita și calitatea studiilor variază de la promoție la promoție, pe semestre și ani de studii, dar rămâne constant înaltă, Facultatea de Farmacie situându-se de multiple ori pe primele locuri între facultățile Universității.

Pe lângă activitatea didactică de bază, studenții Facultății sunt implicați activ în cercetare, fiind membri ai cercurilor științifice studențești din cadrul catedrelor. Sub conducerea cadrelor didactice se efectuează cercetări, rezultatele cărora sunt comunicate la diverse foruri științifice naționale și internaționale, unde studenții obțin diplome și mențiuni.

La Facultate a fost organizată Asociația Studenților Farmaciști, ca filială a Asociației farmaciștilor din RM, în cadrul căreia studenții au posibilitatea de a participa la diverse proiecte didactice și sociale, de a stabili relații de colaborare cu studenții facultăților de farmacie din alte țări.

Servicii sociale pentru studenți și rezidenți

Căminele în care se cazează studenții facultății sunt dotate cu inventarul necesar, apă caldă, acces permanent la servicii Internet, mașini de spălat automat, uscătorii, săli de lectură; mobilierul este renovat. Cazarea studenților se face cu respectarea normelor sanitare și a reglementărilor în vigoare.

Alimentarea studenților Facultății Farmacie se face prin intermediul cantinelor din blocul de studii nr. 2 și din blocul central.

Cât privește bazele sportive – studenții și colaboratorii se folosesc de bazele sportive universitare (Complexul Sportiv nou, dat în exploatare în a. 2013 și sala sportivă renovată de pe teritoriul Orașelului studențesc).

Pentru manifestări culturale colectivul facultății și studenții se folosește de bazele universitare: clubul „Ion și Doina”, localul cantinei din blocul de studii nr.2.

Serviciile medicale pentru studenții Facultății Farmacie sunt acordate de secția Clinica Universitară de asistență medicală primară, centrul studențesc de recuperare medicală, clinica stomatologică universitară, Farmacia universitară.

În cei 50 de ani de activitate, cadrele didactice și conducerea facultății s-au preocupat de optimizarea procesului de învățământ și adaptarea continuă la cerințele pieței muncii și exigențele naționale și europene ale profesiei de farmacist.

Cadre didactice

Bogăția cea mai de preț a Facultății noastre o constituie cadrele didactice, care zi de zi duc o mulca asiduă pe tărâm pedagogic și științific, care împart generos cohortelor de discipoli acele cunoștințe, care fundamentează specialitatea noastră nobilă. De-a lungul anilor s-au perindat prin facultate destine și personalități, unii fiind trecuți în lumea celor drepti, alții muncind deja zeci de ani...alții, tineri și energici, vin să completeze rândurile neobosiților făuritori de farmaciști.

Actualmente statele de funcții și cadrele didactice la catedrele Facultății sunt determinate de numărul de ore planificate pentru instruire conform planului de învățământ și repartizarea șarjei pedagogice în raport de funcție. Activitatea didactică, metodică și științifică la facultate este asigurată de 68 unități de cadre didactice, inclusiv **60 cadre didactice titulare, din care 52 persoane activează la catedrele de profil farmaceutic.**

Majoritatea cadrelor didactice sunt titularizate cu grad științific de doctor habilitat sau doctor în farmacie. Cadrele didactice dețin în paralel și titlul didactic de profesor universitar și conferențiar universitar.

Din numărul total al pedagogilor cu funcție de bază 7 îndeplinesc funcția de șef de catedră.

Din numărul total de 60 cadre didactice titulare, avem:

Profesori universitari: 5

Conferențieri universitari: 28

Lectori superiori: 10

Asistenți universitari: 17

Cota parte a cadrelor didactice cu titlu de profesor universitar constituie 8,3 %. Numărul total al conferențierilor la Facultatea Farmacie alcătuiește 46,7 %. Lectorii superiori alcătuiesc 16,7 % din numărul total al corpului didactic, iar asistenții – 28,3 %.

Tab. 2. Structura personalului didactic în anul 2014

Postul	Unități	Gradul științific	
		doctor habilitat	doctor
Profesor universitar	5	4	1
Conferențieri	28	-	28
Lectori superior	10	-	-
Asistent, lector	17	-	2
Total:	60	4	31

Analiza calitativă a personalului angajat denotă, că 60% posedă grad științific de doctor habilitat sau doctor în științe farmaceutice (medicale, biologice) și grad didactic respectiv.

Angajarea cadrelor didactice prin asociere se realizează în funcție de numărul de ore neacoperite de cadrele didactice cu norma de bază. De regulă, prin asociere sunt angajați în marea majoritate, cadre didactice din USMF “Nicolae Testemițanu”, în unele cazuri – din alte organizații.

În același timp, politica de completare a cadrelor didactice în perspectivă rămâne pregătirea prin diferite forme (doctoratură, postdoctoratură, masterat, rezidențiat).

Modul de angajare a cadrelor didactice în cadrul facultății farmacie se face în bază de concurs pentru un termen de 5 ani. Selectarea cadrelor didactice se realizează în cadrul catedrelor de profil din rândul absolvenților masteratului, doctoranzilor. Drept criterii de selectare servesc profesionalismul și calitățile pedagogice, activitatea metodică și științifică. În ultimii ani la catedrele de profil farmaceutic tot mai mult sunt înmatriculați masteranzi, care sunt pregătiți pe parcursul a 2 ani, după care participă la ocuparea locului vacant pe bază de concurs. La angajarea prin concurs de asemenea se acordă prioritate candidaților cu grad științific și stagiul didactic.

Activitatea de cercetare științifică

Activitatea științifică și de implementare a rezultatelor cercetării din cadrul Facultății de Farmacie este organizată în conformitate cu direcțiile și domeniile de cercetare din strategia cercetării la nivel de Universitate și Academia de Științe din Moldova.

Personalul didactic și de cercetare propriu desfășoară activități de cercetare științifică valorificate prin publicații în reviste de specialitate și alte ediții din țară, sau din străinătate, comunicări științifice prezentate la sesiuni, simpozioane, seminarii etc. din țară și străinătate, contracte, expertiză, consultanță etc, pe bază de contracte sau convenții încheiate cu parteneri din țară și/sau din străinătate, cu evaluare atestată de către comisii de specialitate etc..

Activitatea de cercetare a cadrelor didactice de la Facultatea de Farmacie a Universității de Medicină și Farmacie «Nicolae Testemițanu» a fost susținută din resurse proprii, granturi, proiecte de cercetare, proiecte de transfer tehnologic.

Cadrelor didactice ale Facultății de Farmacie și-au valorificat activitatea de cercetare prin prezentarea de lucrări în cadrul conferințelor științifice organizate la nivel: local – anual, cu ocazia Zilelor Universității de Medicină și Farmacie «Nicolae Testemițanu», simpozioane și conferințe organizate în cadrul instituțiilor superioare de învățământ și a Academiei de Științe din Republica Moldova; la Congresele de Farmacie din România; pecum și la alte congrese sau conferințe internaționale. Rezultatele cercetării științifice efectuate în cadrul laboratoarelor de cercetare sunt valorificate prin lucrări științifice publicate, brevete etc.

În ultimii ani o cerință obligatorie pentru cadrele didactice implicate în cercetare este publicarea lucrărilor științifice în reviste de specialitate cu factor de impact. Astfel, în ultimii 5 ani colaboratorii Facultății au publicat 10 lucrări în reviste cu factor de impact mai mare de 3, indexate BDI sau în alte tipuri de reviste – 275 lucrări. Totodată a fost obținute 17 brevete, 2 certificate de înregistrare și s-a depus o cerere pentru obținerea brevetului de invenție. La

Facultate, cadrele didactice, cercetătorii și absolvenții, organizează periodic simpozioane, conferințe, mese rotunde;

Rezultatele cercetărilor sunt implementate la nivel de sistem de Sănătate, prin elaborări de acte normative, acte de implementare etc. Personalul didactic și de cercetare desfășoară o activitate de colaborare științifică cu alte organizații din sfera științei și inovării (inclusiv cu instituțiile de învățământ superior) din țară și din străinătate. Activitatea de colaborare se extinde și în aspect didactic, cu diverse instituții superioare de învățământ din țară și din străinătate. Colaboratorii Facultății se implică activ în diverse acțiuni de promovare a științei farmaceutice și a realizărilor științifice, prin intermediul mass-media. În ultimii 5 ani colaboratorii Facultății farmacie au participat la diverse manifestări științifice din țară și de peste hotare – 185 de participări.

Sub conducerea cadrelor didactice se desfășoară o activitate rodnică de cercetare a studenților și rezidenților, care participă activ cu comunicări și postere la diverse manifestări științifice interne, din țară și din străinătate. În ultimii 5 ani s-au înregistrat circa 164 de participări, care s-au încununat cu distincții și premii. Doar în ultimii ani, ca rezultat al activității doctoranzilor, în cadrul Facultății au fost susținute 11 teze de doctor și doctor habilitat în științe farmaceutice, medicale, biologice, chimice. Activitatea de inovație a colaboratorilor a rezultat cu eliberarea a 6 certificate de inovator, pentru metode de tratament, produse farmaceutice și cosmetice. Colaboratorii facultății sunt implicați în activitatea Centrului Științific în Domeniul Medicamentului al USMF „Nicolae Testemițanu” **în cadrul a cinci laboratoare. Direcțiile prioritare ale acestui Centru sunt: 1. cercetarea complexă în domeniul medicamentului, 2. evaluarea farmaceutică a medicamentelor, 3. evaluarea preclinică și clinică a medicamentelor, preponderent celor autohtone.**

Colaboratorii Centrului au participat în ultimii ani în multiple proiecte (instituționale, de Stat, internaționale și de transfer tehnologic). Temele de cercetare se refereau la:

- Studiu compușilor biologic activi din diferite specii de plante (*Chelidonium majus*, *Hypericum perforatum*, *Crataegus monogyna* Jacq. (Lindm.) și *C. curvisepala* Lindm)
- Studiu farmacologic compușilor biologic activi din speciile *Chelidonium majus* și *Hypericum perforatum*.
- Elaborarea tehnologiei formelor farmaceutice în baza principiilor active obținute
- **Elaborarea metodelor de analiză și standardizare pentru substanțele biologic active din speciile cercetate.**
- **Elaborarea medicamentelor combinate cu diferită acțiune farmacologică.**
- **Cercetări în vederea perfecționării activității farmaceutice și optimizării funcționării sistemului farmaceutic al Republicii Moldova.**

Totodată, colaboratorii Facultății sunt implicați și

în cadrul cercetărilor efectuate de către Centrul pentru cultivarea plantelor medicinale, care include proiecte instituționale deja pe parcursul a 17 ani.

Activitatea de cercetare la Facultate este una extrem de variată, fiind axată pe specificul fiecărei catedre în parte și pe direcțiile de bază de cercetare din cadrul acestora.

În tabelele ce urmează sunt prezentate în formă cantitativă cei mai importanți indicatori ce caracterizează activitatea științifică la catedrele facultății pe parcursul a 50 ani de activitate.

Tab. 3. Publicații științifice la catedrele facultății

	Catedre					
	FS	CFT	TM	FBF	FFC	ChG
Total publicații	423	338	322	224	182	58
<i>inclusiv:</i>						
Monografii	2	2	2	4	2	-
Manuale, ghiduri, compendiumuri	12	3	9	6	9	9
Articole	264	112	116	149	111	22
Rezumate	131	196	219	65	60	27
Brevete de invenții	<i>Domeniu cenu se brevetează</i>	19	18	6	-	-
CertIFICATE de inovator		8	31	-	-	-

FS – Farmacie socială „Vasile Procopișin”, CFT – Chimie farmaceutică și Toxicologică, TM – Tehnologia medicamentelor, FBF – Farmacognozie și Botanică farmaceutică, FFC – Farmacologie și Farmacie clinică, Ch. G. – Chimie generală

Tab.4. Teze de doctorat și de diplomă susținute

	Catedre					
	FS	TM	CFT	FBF	FFC	ChG
Teze de doctor habilitat	2	1	2	3	1	-
Teze de doctor	11	12	9	8	3	2
Teze de diplomă	222	164	153	106	120	-

Tab.5 Participări la proiecte științifice, granturi, transfer tehnologic și foruri științifice (2005-2014)

	Catedre					
	FBF	FS	FFC	CFC	TM	ChG
Proiecte, granturi, transfer tehnologic	9	4	4	14	4	1
Foruri științifice:						
Internaționale	51	12	18	5	3	7
Naționale	45	30	21	14	12	5

Datele prezentate în tabelele 3-5 demonstrează într-o anumită măsură volumul cercetării științifice desfășurate la catedrele facultății: 1547 publicații, inclusiv 12 monografii, 48 manuale, ghiduri și compendiumuri, 774 articole științifice și 698 teze ale comunicărilor și posterelor științifice. Colaboratorii facultății posedă 43 brevete de

invenție și 39 certificate de inovator. În medie la un colaborator al facultății revine 25,8 publicații științifice.

Pe parcursul celor 50 ani de activitate, la cele 6 catedre ale facultății au fost realizate 9 teze de doctor habilitat și 45 de doctor în științe. sub conducerea științifică a colaboratorilor facultății absolvenții-farmacisti au pregătit și susținut 765 teze de diplomă.

Corpul profesoral-didactic a participat și continuă să participe la realizarea a 36 proiecte, granturi și transferuri tehnologice, au participat la lucrările a 97 de foruri științifice internaționale și 127 naționale.

În loc de concluzii – etapele dezvoltării învățământului farmaceutic superior în Republica Moldova

Realizând o analiză profundă a condițiilor de pregătire a cadrelor farmaceutice de calificare superioară, a factorilor ce au influențat procesul de instruire la facultate, a politicilor promovate de stat în domeniul instruirii universitare, a cerințelor sistemului farmaceutic înaintate față de actul farmaceutic desfășurat în diverse întreprinderi farmaceutice și a altor elemente ce au influențat instruirea farmaciștilor la Facultatea Farmacie a USMF „Nicolae Testemițanu”, autorii prezentului articol au ajuns la concluzia următoarei etapizări a dezvoltării învățământului farmaceutic superior pe parcursul a 50 ani de activitate:

I etapă: aa.1964 – 1991 – etapa sovietică, cea a coordonării centralizate și a supravegherii respectării planurilor și programelor de studii elaborate în mod centralizat de către Cabinetul Metodico-Didactic Central al Învățământului Medical Superior al MS al URSS. Pentru Facultatea de Farmacie din Chișinău aceasta a fost perioada de fondare, pregătire continuă a cadrelor profesoral – didactice, perioada de elaborare și editare a manualelor, elaborărilor, ghidurilor, materialelor instructiv – metodice etc. În această perioadă s-au organizat și consolidat cele 4 catedre de profil farmaceutic: Chimie Farmaceutică și Toxicologică, Tehnologia Medicamentelor, Farmacognozie și Botanică Farmaceutică și catedra Organizare și Economie Farmaceutică. Pentru prima dată în URSS dar și din spațiul Sud European, în cadrul facultății se fondează Farmacia Universitară. Între anii 1986 – 1990 la baza Farmaciei Universitare s-au petrecut Olimpiadele unionale la specialitatea „Farmacie” a studenților de la toate instituțiile farmaceutice și facultățile de farmacie din URSS. La fel în această perioadă se fondează Centrul Informațional-de Calcul, în cadrul cărui se elaborează sisteme informaționale automatizate în domeniul medicamentelor și evidenței circulației lor, precum și se înființează terenul experimental de cultivare a plantelor medicinale.

A II – a etapă: aa. 1991 – 2005 – convențional numită etapa de tranziție. După ieșirea din componența URSS și obținerea independenței era necesar să se elaboreze un nou concept de pregătire a cadrelor farmaceutice, plan și

programe de studii. A demarat un proces de stabilire a relațiilor de colaborare cu facultăți similare din Europa, SUA, alte țări foste republici unionale, au luat amploare schimbul de experiență cu România. Primul plan de studii de tranziție, a fost elaborat și pus în aplicare începând cu a.u. 1992 – 1993. Noua concepție de pregătire și utilizare a cadrelor farmaceutice a fost aprobată la 03.03.1999. În această perioadă la facultate sunt înmatriculați primii studenți din străinătate. În a. 1996 11 studenți de peste hotare (Siria și Sudan) absolvesc Facultatea de Farmacie a USMF „Nicolae Testemițanu”. În 1992, în componența facultății se organizează a 5-a catedră de profil farmaceutic – Farmacologie (pentru studenții facultăților de farmacie, stomatologie și medicină preventivă), ulterior această catedră se transformă în „Farmacologie și Farmacie Clinică”. Se pregătește terenul pentru armonizarea curriculumului facultății cu normele europene.

Etapa a III-a: aa. 2005 – prezent și viitor până la o nouă etapă. Această perioadă începe odată cu alinierea Republicii Moldova la Procesul de la Bologna (mai 2005). Elaborarea planului de studii nou, racordat la cerințele directivelor europene, în baza creditelor transferabile face posibilă in-

tegrarea cu succes a absolvenților în spațiul european, oferă posibilități de continuare a studiilor post-licență în țările occidentale. Implementarea tehnologiilor informaționale în procesul educațional sporește obiectivitatea și atractivitatea actului de studii pentru studenți. Posibilitatea perfecționării cadrelor profesionale prin programe de mobilitate didactică în țările europene și SUA sporesc calitatea predării la facultate, permite implementarea cu succes a unor metode noi de instruire. Este în continuă creștere implicarea cadrelor didactice, a studenților și rezidenților în cercetare, aceasta devenind o parte componentă a procesului de studii la facultate. Pentru facultate au devenit actuale următoarele imperative strategice: amplificarea accesibilității la studiile farmaceutice superioare; elaborarea stadelor educaționale pentru toate profilurile de specializare, dezvoltarea și perfecționarea continuă a procesului de cercetare doctorală; racordarea clasicatorului specializărilor la clasicatorul ocupațiilor de pe piața muncii farmaceutice; optimizarea colaborării facultății cu întreprinderile farmaceutice din țară și de peste hotare, întru inserția eficientă a absolvenților pe piața muncii farmaceutice.

Bibliografie

1. Facultatea Farmacie la 40 de ani. Red.Vasile Procopișin, Chișinău: F.E.P. Tipografia centrală, 2004, 264 p.
 2. Nadejda Ciobanu, Nicolae Ciobanu Evoluția pregătirii cadrelor farmaceutice în Republica Moldova. Al VI-lea Congres al farmaciștilor din Republica Moldova, rezumatele lucrărilor științifice, Chișinău, 2009, p.101-102.
 3. Dări de Seamă anuale, Rapoarte de autoevaluare, Rapoarte pe domenii de activitate.
-